

Form. í Býarfelag Føroya væntar sær ikki betri sømdir eftir avtaluna við danir:

Kanón-avtalan ger ongan mun hjá teimum kreppuraktu kommununum

– Avtalan við danir fer onga ávirkan á arbeiðið at loysa kreppuna við kommunuskuldini.

ÁKI BERTHOLDSEN

Tær hart kröystu, føroysku kommunurnar skulu ikki seta nøsina upp eftir størri vælvild úr Tinganesi, hóast landsstýrið tíðliga mikumorgunin fekk eina avtalu við donsku stjórnina, sum er so góð fyri føroyingar, at summir politikarar enn tá kallað hana eina kanón-avtalu.

Tað heldur í hvussu so er Jákup Lamhauge, formaður í Býarfelag Føroya.

Býarfelagið hevur í langa tíð arbeiðið við einum uppskoti um, hvussu trupulleikin við kommunuskuldini skal loysast.

Støðan er tann, at tað eru nakrar kommunur, ið ongan sum helst møguleika hava at koma burtúr skuldini einsamallar.

Og fleiri ferðir fyrr hevur verið nevnt, at landskassin eigur at átaka sær tann partin av kommunuskuldini, sum tær ringast staddu kommunurnar ikki sjálvar klára at betala.

Men nú tykist tað sum um at allar vónir eru sleptar um at fáa landskassin at átaka

Jákup Lamhauge, formaður í býarfelag Føroya roknar ikki við at fáa eitt oyra úr landskassanum til tær ringast staddu kommunurnar, hóast landsstýrið hevur gjørt eina avtalu við donsku stjórnina, sum gevur landskassanum munandi friari ræsur

sær ein part av kommunuskuldini.

Landsstýrið hevur alla tíðina tvíhildið um, at kommunurnar mugu avgreiða síni skuldarviðurskipti sjálvar.

Og Jákup Lamhauge heldur ikki, at Landsstýrið fer at broyta støðu, hóast ein avtala nú er gjørd við donsku stjórnina, sum gevur landskassanum munandi rúmar ræsur og tryggari karmar at arbeiða undir.

– Eg skilji, at eftir avtaluni mikumorgunin er Landsstýrið blivið leyst av bindingunum til donsku stjórnina og hevur nú aftur fult ræði á okkara figgjarlugu viðurskiptum.

– Men fyri tað vænti eg ikki, at Landsstýrið fer at broyta kós mótevnis kommununum, hvat kommunu-

skuldini viðvíkur.

– Eg vænti, at Landsstýrið eisini framvír eisini fer at føra líka stramman figgjarpoliikk, sum tað hevur fært seinastu árin, eisini mótevnis kommununum. Tað nýðst landsstýrið heilt einfalt, tí tær politisku ætlanirnar seta ómetaliga stór krøv til politisku umsittingina.

115 milliónir í klemmu

Tilsamans er kommunuskuldin umleið 1,5 milliard.

Jákup Lamhauge sigur, at henda skuldin er ov hög til, at kommunurnar klára at betala hana aftur sjálvar.

– Vit halda, at tað, sum kommunurnar skylda útyvir triggjar álíknigar, er ov nógv, og eigur at verða tikið burtur.

– Tí má toppurin takast av skuldini onkusvegna, sigur hann.

Hann sigur, at tað eru átta, ella níggju kommunur, sum ikki sjálvar koma burtúr kommunuskuldini.

Hann vil ikki nevna sær, men tað er væl kent, at tær ringast staddu kommunurnar í Føroyum eru m.a. Tvøroyrar og Vágs kommunu, kommunurnar í Sandoyinni, Oyndafjørður og Skáli.

Formaðurin í Býarfelagnum sigur, at talan er um einar 115 milliónir, sum hesar kommunurnar skylda omanfyri triggjar álíknigar, og sum tær tí ikki sjálvar megna at betala.

Støðan ógreið

Jákup Lamhauge sigur, at ein stóur spurningurin er, hvussu verður, eftir at avtalan um kommunuskuldina gongur út við árslok í 2000.

– Fæst ikki ein avtala við figgjarstovarnar, skulu rentur og avdráttir aftaná 2000 betalast eftir upprunaligu lániavtaluni.

– Tað liggur eisini í kortunum, at lánvitararnir eru ikki sinnadur at samráðast við 49 kommunur um eina nýggja avtalu.

– Tí verður biðað eftir, at nýggju kommunuskipanini, táð Føroyar verða skipaðar í einar 8-10 kommunur.

Hann ivast ikki í, at tað fer at bera til at fáa eina nýggja avtalu um kommunuskuldina.

– M.a. má tað bera til at fáa rentuna lækkaða nakað nógv. Tí nú er rentan vanligi ikki meiri enn umleið helvtin av teimum 11-12%, sum kommunurnar nú betala í rentum.

Spurningurin verður kanska heldur, hvussu langt lánveitararnir vilja strekkja seg viðvíkjandi avdráttunum.

Úspæla út sjálvar

Men í øllum lorum verður tað ein annar, stóur spurningur, hvussu verður vorðið við teimum 115 milliónunum, sum tær 8-9 kommunurnar ikki klára at betala sjálvar.

Jákup Lamhauge sigur, at Býarfelagið arbeiðir framvegis fyri at snikka eitt uppskot til, um, hvussu trupulleikin kann loysast.

– Kommunurnar leggja dent á at koma við einum útspælið sjálvar, sigur hann. Hann vil ikki siga, hvørja loysn, Býarfelagið fer at vísa á.

Men hann ivast ikki í, at loysnin fer at umfata peningin, sum er í kreppulánsgrunninum. Har eru nettupp einar 100 milliónir. Og, tað, Býarfelagið arbeiðir við, er at gera eitt uppskot fyri, hvussu tann peningurin kann brúkast at lætta byrðarnar hjá teimum ringast staddu kommununum.

Hinvegin heldur hann ikki, at kommunurnar eru sinnadur at halda fram at betala í kreppulánsgrunnin.

Vit hava brúkt 10% meiri í ár

Innflutningurin av beinleiðis nýtslulovum vaks 10%, triggjar teir fyrstu mánaðirnar í ár. Tilsamans innfluttu vit fyrsta ársfjórðing í ár

ÁKI BERTHOLDSEN

Forbrúkið í Føroyum veks-

ur framvegis nógv.

Triggjar teir fyrstu mánaðirnar í ár vaks innflutningurin av vorum til beinleiðis nýtslu eini 10%.

Og táð allar vørur verða tiknar við, uttan skip, vaks innflutningurin eini 6-7% teir fyrstu triggjar mánaðir í ár.

– Sostatt eru ikki tær stóru broytingarnar hendar í forbrúkinum hjá føroyingum hesi seinastu árin, síðani vit fóru at koma burtúr kreppuni.

Tól frá Hagstovuni yvir innflutningin í Føroyum fekk annars búskaparfrøðingar at klóra sær í nakk-

– Enn er engin orsök til at rópa varsko, heldur Hermann Oskarsson, búskaparfrøðingur

anum, tí teir skiltu ikki gongdina

Tí eftir teirri uppgerðini er innflutningurin av vorum til beinleiðis nýtslu ikki vaks meiri enn 2% í januar og februar í ár.

Og hetta kom heilt óvart á búskaparfrøðingar.

– Búskaparfrøðingur met-

a, at føroyski búskapurin fer at veksa eini 9% í ár, sigur Hermann Oskarsson, skrivari hjá búskaparráðnum.

Í fjór vaks hann 5%.

– Tí er tað heilt óskiljandi, at innflutningurin stendur mestsum í stað, tá ið havt verður í huga, tað stóra arbeiðsloysið, vit hava havt.

– Annars avspeglar forbrúkið av nýtslulovum ikki vøksturinn í búskapinum meiri enn til eitt vist, tí tað er avmarkað, hvussu nógv fólk kunnu brúka av mjóli og grýni, hóast tey forvinna nógvir pengar.

– Táð tað kemur hartil, er tað meiri innflutningurin av dýrum vorum, eitt nú bilum, ferðum o.s.f. sum avspeglar vøksturinn í búskapinum.

– Í áttatiárunum var tað ikki minst innflutningurin av vorum til fløguendamál, t.d. skip, maskinur, umframt bilainnflutningurin, sum kostaðu so ómetaliga nógv.

– Tað er sjáldvan innflutningurin av vanligum vorum, sum ger tað stóra útslagið

– Men havandi í huga,

hvussu stórt arbeiðsloysið hevur verið, er tað kortini undarligt, at innflutningurin av beinleiðis nýtslulovum ikki er vaks meiri, enn hann er, sigur Hermann Oskarsson.

Geva rættar mynd

Hermann Oskarsson hevur síðani kannað málið. Og hann hevur fingið til vega nýggjar tøl enn Hagstovan hevði og sum geva eina rættari mynd av gongdini.

Hermann Oskarsson sigur, at tað tekur langa tíð at gera innflutningin upp, tí fráboðanir koma leypandi.

Tvs, at innflutningstøluni broytast alla tíðina. Tað er neyvan fyrrenn einaferð í summar at vit kunnu geva eina heilt greiða mynd av innflutninginum fyrsta ársfjórðing í ár.

– Men tey tey feskastu tøluni, sum ikki eru almenn enn, vísa eina meiri náttúrliga gongd triggjar teir fyrstu mánaðirnar í ár, enn tøluni frá Hagstovuni bendi á.

– Tey nýggjastu tøluni vísa, at innflutningurin av

nýtslulovum er vaksin umleið 10% triggjar, teir fyrstu mánaðirnar í ár.

– Tilsamans hava vit innflutt fyrst umleið 500 milliónir triggjar teir fyrstu mánaðirnar í ár.

– Sama tíðarskeið í fjór var innflutningurin 470 milliónir.

Tað gevur ein vøkstur í samlaða innflutninginum, uppá 6-7%, táð skip ikki eru tald við.

Men av tí sama, at fráboðanirnar um innflutningin koma alla tíðina fara hesi tøluni eisini at broytast nakað, sum árið líður.

– Tvs, at støðan er meiri vanlig, enn fyrsta uppgerðin frá Hagstovuni bendi á.

– Sostatt benda tøluni á, at vøksturinn í innflutninginum, sum hevur verið seinastu árin, heldur fram.

– Men Hermann Oskarsson heldur ikki, at tað er nokur grund til at rópa varsko enn.

– Tí alt í alt veksur nýtslan eitt sindur minni enn inntøkvøksturinn, og enn er ikki vandi á ferð, heldur hann.